

Magyarország 2014–2020. évi Vidékfejlesztési Programjának adatlapja

Magyarország Vidékfejlesztési Programja, amelyet az Európai Bizottság hivatalosan 2015. augusztus 10-én fogadott el és legutóbb 2019. szeptember 9-én módosult, meghatározza a 2014–2020 közötti 7 éves időszakban Magyarország számára elérhető 4,2 milliárd EUR (3,4 milliárd EUR uniós és 737 millió EUR nemzeti társfinanszírozási) költségvetési forrás felhasználásának prioritásait.

Magyarország vidékfejlesztési programjának súlyponti területei az ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és erősítése, az élelmiszer-ellátási lánc megszervezésének és a mezőgazdasági kockázatkezelésnek az előmozdítása, továbbá a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben. Várhatóan mintegy 600 000 ha mezőgazdasági területre vonatkozóan kerül sor a biológiai sokféleséget, valamint a jobb víz- és talajgazdálkodást támogató gazdálkodási szerződések megkötésére. Ezen túlmenően 104 000 ha erdőterületre is gazdálkodási szerződéseket kötnek, elsősorban a biológiai sokféleség védelme érdekében. A vidékfejlesztési program a feldolgozási tevékenységekhez kapcsolódóan 1 624 beruházási projektet, valamint a gazdálkodók versenyképességének javítása céljából további 6 538 projektet támogat. A fiatal mezőgazdasági termelőkkel és a rövid ellátási láncokkal külön alprogram foglalkozik, amelynek keretében 3 000 fiatal mezőgazdasági termelő és 3 900 mezőgazdasági üzem részesül célzott támogatásban. Magyarország vidékfejlesztési programja elősegíti a társadalmi befogadást és a vidéki térségek gazdasági fejlődését, mivel fejlett szolgáltatásokat biztosít a vidéki népesség 68%-a számára. A mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó ágazat energiahatékonyságának növelése céljából 2 600 beruházási projekt részesül támogatásban. Magyarország a tevékenységek kiválasztásakor kiemelt figyelmet fordított az innovációra, és a vidékfejlesztési célú közkiadások 3,6%-a innovációt és az együttműködést elősegítő tevékenységeket – többek között az európai innovációs partnerség keretébe tartozó projekteket – támogat.

A vidékfejlesztés támogatása a Közös Agrárpolitika 2. pillére, amely uniós finanszírozást biztosít a tagállamok számára több éves keretek között nemzeti vagy regionális szinten társfinanszírozott programok megvalósítására. A 28 tagállamban összesen 118 programot terveznek megvalósítani. A 2014–2020-ra szóló új vidékfejlesztési rendelet hat gazdasági, környezetvédelmi és szociális prioritást irányoz elő. A programok egyértelműen megfogalmazzák az elérendő célokat. Ezen túlmenően – a tevékenységek jobb összehangolása, valamint a többi európai strukturális és beruházási alappal (ESIF) való szinergiák maximalizálása érdekében – minden tagállammal létrejött az uniós finanszírozású strukturális beruházásokkal kapcsolatos átfogó stratégiát hangsúlyozó Partnerségi Megállapodás.

Ez a dokumentum röviden áttekinti, hogy a vidékfejlesztési program miként kezeli a Magyarország előtt álló kihívásokat és lehetőségeket. A mellékletben található táblázat

felsorolja a prioritásokat és az intézkedési területeket, valamint a hozzájuk tartozó konkrét célokat és finanszírozási összegeket.

1. HELYZETMEGHATÁROZÁS ÉS A LEGFONTOSABB KIHÍVÁSOK

Magyarország mezőgazdasági ország, területének 66,3%-a vidéki terület, 33,1%-a közties övezetbe tartozik, és mindössze 0,6%-a minősül városi területnek. A népesség 46%-a vidéki területen él. Az ország teljes területének 57%-át mezőgazdasági földterület, 21%-át pedig erdőterület teszi ki. Az uniós átlaghoz viszonyítva Magyarország mezőgazdasági ágazata nem tekinthető tipikusnak, mivel a mezőgazdasági földterület nagyon magas hányadát szántóföld teszi ki, és alacsony a legelők aránya (81%, illetve 14,2%).

Magyarország agro-ökológiai adottságai rendkívül kedvezőek a mezőgazdasági termeléshez, ami jelentős növekedési potenciált jelent. A mezőgazdaság a GDP 4%-át adja, míg az agráripár (agrár- és vegyipar, élelmiszer-feldolgozó ipar stb.) egésze a GDP 15%-át biztosítja. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar a helyi gazdaság fontos pillérei, főleg a vidéki térségekben.

Magyarországon a mezőgazdasági üzemek átlagos mérete 8,1 ha, ami az uniós átlagnál sokkal kisebb. A mezőgazdasági üzemek 87%-a 5 ha-nál kisebb területen gazdálkodik. Magyarországon a mezőgazdasági termelők átlagéletkora 56 év; ezért sürgősen generációváltásra van szükség. A magyar agrár-élelmiszeripari ágazatban a horizontális és vertikális együttműködés alacsony szintű.

A vidéki térségekben a foglalkoztatási ráta alacsony, a munkanélküliség aránya pedig különösen magas a fiatalok és a nők körében az országos átlaghoz képest.

Az éghajlatváltozás tekintetében Magyarországon gyakran okoz gondot a vízháztartás jelentős egyensúlytalansága, ami aszályok és árvizek megjelenésében mutatkozik meg, így egyértelműen hatékonyabb vízgazdálkodásra van szükség. Magyarországon az öntözőrendszer csak korlátozottan kiépített és elavult, a mezőgazdasági területnek csak 2,4%-át öntözik.

Az ökológiai termelés aránya 2,7%, ami az EU-ban az egyik legalacsonyabb. A biológiai sokféleséget illetően az élőhelyek 83%-a rossz állapotban van. A főbb környezeti kihívások a biológiai sokféleség védelmével, a felszíni és a talajvizek minőségével, valamint a talajerózióval kapcsolatosak.

2. E KIHÍVÁSOK MEGJELENÉSE MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAMJÁBAN

Az említett kihívások kezelése céljából a Magyarország vidékfejlesztési programjának keretében biztosított finanszírozás kiterjed mind a hat vidékfejlesztési prioritásra - különös tekintettel a mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással kapcsolatban álló ökoszisztémák állapotának helyreállítására, megőrzésére és erősítésére, valamint a társadalmi befogadás előmozdítására, a szegénység csökkentésére és a gazdasági fejlődés támogatására a vidéki térségekben, továbbá az élelmiszer-ellátási lánc megszervezésére és a mezőgazdasági kockázatkezelésnek az előmozdítására.

Az egyes prioritások fókuszterületeit az alábbiakban röviden ismertetjük.

Tudásátadás és innováció a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben
Magyarország meglehetősen sok beruházást végez az e prioritáshoz kapcsolódó tevékenységek terén. A tudásátadás lefedi a képzést, a tájékoztatási tevékenységeket, a tapasztalatcserét és a mezőgazdasági üzemlátogatásokat, a tanácsadói szolgáltatásokat és a tanácsadók képzését. A vidékfejlesztési program keretében támogatott képzésekben összesen 46 400 fő tud részt venni. A tevékenység egyik fontos eleme az innováció: 470 projekt támogatásának célja a mezőgazdaság, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazat,

valamint kutatás és az innováció közötti kapcsolat erősítése, közülük 70 projekt az európai innovációs partnerség keretében valósul meg.

A mezőgazdasági ágazat versenyképessége és a fenntartható erdőgazdálkodás

Tekintettel a magyar mezőgazdasági termelők előregedésére és a mezőgazdasági üzemek kis méretére, a vidékfejlesztési program 3 900 fiatal mezőgazdasági termelő tevékenységének elindítását és 1 500 mezőgazdasági kisüzem fejlesztését támogatja. A programok között szerepel továbbá a kifejezetten az állattenyésztési és kertészeti ágazatban működő és fiatal mezőgazdasági termelők által működtetett 6 538 meglévő és versenyképes mezőgazdasági üzem fejlesztése és korszerűsítése.

Az élelmiszer-ellátási lánc megszervezése, így többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozása és forgalmazása, az állatjólét és a mezőgazdasági kockázatkezelés

E prioritás keretében Magyarország 1 624 feldolgozás- és forgalmazás-fejlesztési célú projektet támogat. A cél a mezőgazdasági termelők piaci pozícióinak javítása 2 000 termelőt összefogó, 100 termelői csoport létrehozásának támogatásával. Magyarország támogatja továbbá a mezőgazdasági termelők minőségrendszerekben és minőségügyi promóciós tevékenységekben való részvételét.

Magyarország kockázatkezelési eszközöket is bevezet. Biztosítási- és jövedelem-stabilizáló támogatásban 15 208 mezőgazdasági üzem részesül.

A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással kapcsolatban álló ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és erősítése

E prioritás keretében Magyarország a belvízzel és a szárazsággal sújtott, valamint a fokozott természeti értékkel bíró területek fejlesztését segíti. A mezőgazdasági földterületek körülbelül 11,7%-ára és az erdőterületek 5%-ára kötnék a biológiai sokféleség támogatását célzó, a víz- és talajgazdálkodás javítását elősegítő gazdálkodási szerződéseket. Az előirányzott EMVA-források mintegy 30%-a környezet-/éghajlatbarát földgazdálkodási gyakorlatokat –például ökológiai gazdálkodást –folytató mezőgazdasági termelők, valamint a természeti hátrányoktól sújtott, illetve a Natura 2000 keretében igazgatott területek terület-alapú támogatását teszi lehetővé. Több mint 111 000 hektár mezőgazdasági földterület részesül az ökológiai gazdálkodásra való átállást vagy az ilyen gazdálkodás folytatását célzó támogatásban.

Erőforrás-hatékonyság és éghajlat-politika

A vidékfejlesztési program kiemelt intézkedési területe a mezőgazdasági és az élelmiszer-feldolgozó ágazat energia-hatékonysági beruházásainak támogatása, és e területen 2 600 projekt támogatását tűzte ki célul. A jelenlegi vízgazdálkodási rendszerek is hatékonyabbá válnak 6 000 ha mezőgazdasági földterületen.

E prioritás keretében a vidékfejlesztési program a szénmegkötést ösztönzi, elsősorban az erdősisítés és az agrárerdészeti rendszerek támogatásával, az erők károsodásának megelőzésével és a károk helyreállításával, az erdőgazdálkodással kapcsolatban álló ökoszisztémák rugalmasabbá tételével és környezeti értékének növelésével, valamint az ökoszisztémák megőrzésével, továbbá környezet- és éghajlatbarát erdőmegőrzési szolgáltatások ösztönzésével. A vidékfejlesztési program célja továbbá, hogy a trágyatárolást fejlesztő beruházásokkal mérsékelje az üvegházhatást okozó gázok és az ammónia kibocsátását.

Társadalmi befogadás és helyi fejlesztés a vidéki térségekben

A magyar vidékfejlesztési program kiegészíti a mezőgazdasági területekre irányuló egyéb uniós beavatkozásokat. Támogatja a mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikálását, és javítja a helyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést (helyi piacok, szociális vállalkozások, alsóbbrendű utak, vidéki otthonok). A vidékfejlesztési program támogatja továbbá a kis- és nagyon kis települések alapvető szolgáltatásainak fejlesztését is, amelynek keretében a 2 000-nél kisebb lélekszámú településeken segíti a szennyvízkezelést, az 1000-nél kisebb lélekszámú településeken pedig előmozdítja többfunkciós közösségi terek létrehozását. A LEADER helyi akciócsoportok helyi

fejlesztési stratégiákat valósítanak meg, amelyek a vidéki lakosság több mint 68%-át érintik. Az e prioritás keretében programozott tevékenységeknek köszönhetően 4 500 új munkahely jön létre, és a fejlettebb szolgáltatások a vidéki lakosság 68%-ának helyzetét javítják.

A vidékfejlesztési program négy **legfontosabb intézkedése** a költségvetés (közpénzből történő összes hozzájárulás) alapján:

- 1 380 millió EUR a 4. intézkedésre (Beruházások tárgyi eszközökbe)
- 757 millió EUR a 10. intézkedésre (Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések)
- 305 millió EUR a 6. intézkedésre (A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése)
- 278 millió EUR a 7. intézkedésre (Alapvető szolgáltatások a vidéki térségekben)

**1. melléklet: Indikatív költségvetési támogatás
Magyarország Vidékfejlesztési Programjához**

Cél	Intézkedés	Közpénzből történő összes finanszírozás EUR-ban	%
1. prioritás: Tudásátadás és innováció a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben¹			
1A: Az innováció, az együttműködés és a tudásbázis gyarapításának ösztönzése A vidékfejlesztési program kiadásainak 3,6%-a	01 tudás		
	02 tanácsadás		
	16 együttműködés		
1B: A kapcsolatok erősítése (a kutatással stb.) 470 együttműködési projekt	16 együttműködés		
1C: Képzés 46 400 résztvevő képzése	01 tudás		
2. prioritás: A mezőgazdasági üzemek életképessége, versenyképessége és fenntartható erdőgazdálkodás		837 104 272	20,08
2A: Gazdasági teljesítmény, szerkezetátalakítás és korszerűsítés	01 tudás	14 566 254	0,35

¹ Az 1. prioritásra vonatkozóan nem szerepel finanszírozási összeg, mert ezek a kiadások felosztásra kerültek a többi intézkedési terület között.

A mezőgazdasági üzemek 0,98%-a részesül támogatásban a vidékfejlesztési program keretében	02 tanácsadás	42 59 032	1,02
	04 beruházások	491 625 701	11,79
	06 mezőgazdasági üzemek / vállalkozások fejlesztése	23 022 650	0,56
	16 együttműködés	8 952 164	0,21
2B: Generációváltás A mezőgazdasági üzemek 0,61%-ának üzletfejlesztési tervét/a fiatal mezőgazdasági termelők beruházásait a vidékfejlesztési program támogatja	01 tudás	6 569 732	0,16
	02 tanácsadás	2 521 958	0,06
	04 beruházások	125 526 465	3,01
	06 mezőgazdasági üzemek / vállalkozások fejlesztése	121 720 316	2,92
3. prioritás: Az élelmiszerlánc megszervezése, így többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a kockázatkezelésnek az előmozdítása		787 015 072	18,88
3A: Az elsődleges termelők versenyképességének javítása a mezőgazdasági üzemek 5,43%-a minőségrendszerekben, helyi piacokon és rövid ellátási láncokban, valamint termelői csoportokban/szervezetekben való részvétel céljából részesül támogatásban összesen 859 937 651 EUR összegű beruházás mezőgazdasági termékek feldolgozása/forgalmazása és/vagy fejlesztése céljából	01 tudás	11 376 810	0,27
	02 tanácsadás	4 094 259	0,10
	03 minőségrendszerek	33 578 353	0,81
	04 beruházások	441 156 328	10,58
	09 termelői csoportok/szervezetek	36 393 888	0,87
	14 állatjólét	117 793 592	2,83
	16 együttműködés	26 287 535	0,63
	3B: a mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázat-megelőzés és -kezelés	05 mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása	21 021 332

a mezőgazdasági üzemek 3,10%-a vesz részt kockázatkezelési rendszerekben	17 kockázatkezelés	95 312 975	2,29
A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással kapcsolatban álló ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és erősítése²		1 286 490 339	30,86
4A biológiai sokféleség	01 tudás	13 457 774	0,32
a mezőgazdasági területek 11,79%-ára, az erdőterületek 5,08%-ára kötöttek támogatási szerződést	02 tanácsadás	10 039 464	0,24
	04 beruházások	19 008 620	0,46
	08 erdőterületek	6 472 009	0,16
	10 agrár-környezetvédelem és éghajlat	757 200 887	18,17
	11 ökológiai gazdálkodás	207 598 705	4,98
	12 Natura, vízügyi keretirányelv	183 424 601	4,40
	13 hátrányos természeti adottságú területek	41 402 306	0,99
4B vízgazdálkodás	15 erdő-környezetvédelem	36 211 695	0,92
a mezőgazdasági földterületek 3,57%-ára, az erdőterületek 0,59%-ára kötöttek támogatási szerződést	16 együttműködés	9 674 298	0,23
4C talajerózió és talajgazdálkodás			
a mezőgazdasági földterületek 8,39%-a, az erdőterületek 0,77%-a tartozik valamilyen támogatási szerződés hatálya alá			

² A 4. prioritás szerinti kiadások programozása a prioritás egészére és nem intézkedési területenként történt

5. prioritás: Erőforrás-hatékonyság, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban		447 679 282	10,74
5A hatékony vízfelhasználás			
a hasznosított, öntözött mezőgazdasági területek 5,75%-a támogatott	04 beruházások	40 454 990	0,97
5B energiahatékonyság	01 tudás	1 106 508	0,03
összesen 888 306 248 EUR a mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari ágazat energia-hatékonysági beruházásaira	02 tanácsadás	500 000	0,01
	04 beruházások	188 269 171	4,52
5C megújuló energia			
összesen 37 805 276 EUR összegű beruházás a megújulóenergia-termelésbe	08 erdőfejlesztés	30 139 468	0,72
5D Az üvegházhatást okozó gázok és az ammónia kibocsátásának csökkentése			
mezőgazdasági területek 1,41%-át az üvegházhatást okozó gázok és/vagy az ammónia kibocsátásának csökkentését célzó gazdálkodási szerződések keretében kezelik	04 beruházások	15 772 464	0,38
5E széntárolás és -megkötés	01 tudás	3 281 285	0,08
a mezőgazdasági és erdőterületek 0,59%-át széntmegkötéshez vagy -tároláshoz hozzájáruló gazdálkodási szerződések keretében kezelik	02 tanácsadás	3 381 897	0,08
	08 erdőterületek	162 724 913	3,90
	16 együttműködés	2 048 584	0,05

6. prioritás: Társadalmi befogadás, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben		709 614 576	17,02
6A Diverzifikálás, kisvállalkozások alapítása és munkahelyteremtés	04 beruházások	66 039 812	1,58
a támogatott projektek keretében 4 000 munkahely jött létre	06 mezőgazdasági üzemek / vállalkozások fejlesztése	160 586 028	3,85
	08 erdőfejlesztés	8 156 869	0,20
	16 együttműködés	4 200 124	0,1
6B A helyi fejlesztés előmozdítása			
a vidéki lakosság 68,03%-a érintett a helyi fejlesztési stratégiákban	07 alapvető szolgáltatások	278 847 891	6,69
a vidéki lakosság 68,03%-a részesül fejlett szolgáltatásokban/infrastruktúrában			
500 létrehozott munkahely (a LEADER útján)	19 LEADER és CLLD	191 783 851	6,60
Technikai segítségnyújtás		96 865 821	2,32
Összes közkiadás (EUR)		4 168 131 158	100